

mere, kan man heller ikke forlange, at de skulle rejse hen for at afsige en saadan Kendelse. Disse Diæter lade til at spille en meget stor Rolle i disse Forhold, og det er saa meget desto løjerligere, som Dommerne i Embeds Medfør maa sidde og afsige Domme og udføre baade den ene og den anden Forretning, som bliver henvist til dem fra Lovgivningsmagtens Side herinde, uden at de faa noget som helst ekstra Vederlag derfor. Tværtimod, jeg har her i Salen paavist, at i det forløbne Aar have vi endogsaa to Gange berøvet Dommerne lovfæstede Indtægter.

Saa har den højtærede Justitsminister foreslaaet en Ændring, som er god, idet han foreslaar at indføre Appel, men han gør det paa en mindre god Maade. Selvfølgelig maa der være Adgang til Appel for disse undertiden ganske urimelige Kendelser. Men hvortil skal Appellen ske? Den burde selvfølgelig ske til den ordinære Overret, til Overretten i Viborg eller til Overretten i København, med Rekurs til Højesteret. Saaledes skulde det være over alt. Højesteret skal være det Forum, hvor den sidste Afgørelse i Retstrætter skal finde Sted. Naturligvis er det ikke udelukket, at Højesteret ogsaa kan dømme fejl, thi vi ere alle Mennesker og kunne alle fejle; ingen har den guddommelige Evne altid at træffe det rigtige, men der skal være Adgang for alle Borgerne til at faa deres Tvist afgjort ved Højesteret. Saa kan man sætte den Betingelse derfor, at Sagen skal have en vis Vigtighed, men man maa ikke sætte disse Betingelser alt for strengt. Man maa huske paa, at hvad der er en Sag af ringe Vigtighed for Herremanden, der har 300 Køer og 40 Heste paa Stalden, kan være en Livssag for Husmanden, der kun har en eller to Køer og slet ingen Heste; naar Sagen drejer sig om den ene af hans Køer og maaske den eneste og bedste, Manden ejer. Derfor skal man stille Betingelserne for Appel saa smaa som muligt, man kan ogsaa sige saa vide som muligt, og i det ringest mulige Omfang nægte Adgang til Appel. Men hvad er det nu for en Appeldomstol, der her er Tale om? Det er atter her en Domstol, der kaldes for en Voldgiftsdomstol. Den skal bestaa af en Jurist som Formand og i øvrigt af Bisiddere, udnævnte af Amtmanden. Nu er det godt, der kommer en juridisk Formand; der burde ogsaa være en juridisk Formand i Underinstansen; det er en stor Uret af Landboforeningerne at ville modsætte sig det. Jeg tror for

Resten, man vanskeligt rundt omkring vilde kunne finde Jurister dertil; nogle Steder i Jylland har man Jurister til Førmand i Voldgiftsretterne og befinder sig vel derved, og om det var muligt, burde det derfor gennemføres.

Derimod er jeg en bestemt Modstander af, at denne Appeldomstol ligeledes skal være en saakaldt Voldgiftsret og ikke en af vore ordinære Overretter. Man maa huske paa, hvorledes man Aar for Aar glider bort fra det Princip, der efter Justitsministerens egen Udtalelse er hans Hovedprincip. Det er en Uting, at Borgerne drages bort fra de grundlovbestemte Domstole, der skulle afgøre Tvistigheder mellem Borgerne; men det er ogsaa en Uting, at vort Retsvæsen og vore Retsafgørelser spredes ved mange specielle Domstole. Da vi begyndte paa den store Retsreform i Folketinget med fuld Kraft og med god Villie, var det vort Maal at samle det altsammen saaledes, at det kunde ende i Højesteret. Vi lod foreløbig de militære Sager være udenfor, fordi der sad en Kommission og behandlede den militære Proces, men vi ønskede f. Eks. de gejstlige Retter inddragne, og hele Udvalget var enigt om at ønske disse Retter inddragne, idet vi saa vilde konstituere Retten med gejstlige Bisiddere. Det stødte paa Modstand hos den daværende Konseilspræsident, det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen), og vi kunde ikke gennemføre det den Gang, men det anerkendtes fra alle Sider i Udvalget og vistnok ogsaa hernede i Salen som værende et Princip, der var godt, nemlig at Domstolen skulde være den samme, men at den teknisk kyndige Bistand, hvad enten det nu var Ingeniører eller gejstlige, skulde kunne tilkaldes. Det satte sig ogsaa Spor ved Udarbejdelsen af Loven, thi da Lovforslaget kom hened i Tinget, eksisterede Sø- og Handelsretten ikke, den var ophævet, der var slet ingen Plads til den, vi tog nemlig den ordinære Ret her i København med tiltagen handelskyndig og tiltagen søkyndig Bistand, og det skönt Handelsstanden her i København i langt højere Grad end nogen Landboforening løb Stormløb imod os, mod hvert enkelt Medlem, der havde med den Sag at gøre, og meget stærkere, end Landboforeningerne have løbet Stormløb mod den nuværende højtærede Justitsminister for at beholde disse Voldgiftsdomstole i den Skikkelse, hvori de nu findes. Men vi stod tappert for dette Stormløb og førte Lovforslaget op i Landstinget, og først ved